

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177

PODUREDNIŠTVO:

Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletina naročnina L 800

Letna naročnina L 1.500

Letna inozemstvo L 2.500

Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XIII. - Štev. 15 (635)

Gorica - četrtek 13. aprila 1961 - Trst

Posamezna številka L 30

Socialni nauk Cerkve

Socialni okrožnici »Rerum novarum« in »Quadragesimo anno«, katerih 70. oziroma 30-letni jubilej obhajamo letos, sta nakazala novo pot pri reševanju socialnega vprašanja in ustvariti socialne blaginje. V čem je obstojala ta nova pot?

Da to novo pot spoznamo in njeno vrednost pravilno ocenimo, je prav, da v tem jubilejnem letu na kratko ponovimo glavne misli iz obeh okrožnic ter ugotovimo, kakšen odmev sta imeli in kakšne sadove sta prinesli človeštvu. Naj posvetimo danes nekaj misli prvi okrožnici.

VSEBINA OKROŽNICE »RERUM NOVARUM«

Okrožnico »Rerum novarum« je izdal papež Leon XIII. leta 1891, torej pred sedemdesetimi leti. V tem času je bil kapitalizem v najbohotnejšem razcvetu, razvijati pa se je tudi že začel socializem, ki je prav v istem letu izdal svoj erfurtski program. Značilno je, da sta oba miselna tokova — krščanstvo in socializem — opozorila svet na veliki gospodarski boj, ki se je bil pred očmi vsega sveta, in silno bedo delovnih množic. Nista pa si bila oba miselna tokova edina v tem, kako odgovoriti temu stanju. Socializem in njegov naslednik — komunizem sta videla rešitev v nenejnih razrednih bojih, v revoluciji in njej sledeči kolektivizaciji, dočim je Cerkve odklanjala ta nasilna, nenaravna in nemoralna sredstva ter pozivala k mirni rešitvi vseh socialnih problemov v sodelovanju Cerkve, države, delavcev in delodajalcev.

Leon XIII. ugotavlja v uvodu k svoji znameniti okrožnici vzroke za stisko delovnih množic in omenja več vzrokov. (Glej dr. Ahčin, Ob jubileju):

- 1) Stare krščanske organizacije delovnih stanov so pod vplivom liberalizma propadle in nadomestila zanje ni bilo.
- 2) V zasebno in družbeno življenje se je naselil brezverski duh.
- 3) V gospodarstvu sta zavladala sebičnost in pohlep.
- 4) Zlo je povečalo še oderuštvo v raznih oblikah. Tako se je zgodilo, da je moč nekaterih naložila drugim res suženjski jarem.
- 5) V rokah maloštevilnih se kopiči bogastvo, večina pa je v bedi.

In kaj je posledica vsega tega? Posledica je socialni in gospodarski boj, ki more prinesiti človeštvu največjo katastrofo. Dočim je Leon XIII. to katastrofo predvideval, smo pa mi danes žive priče razdeljanja, ki je nastalo zaradi zgoraj omenjenih vzrokov. Ekstremni socializem, ki se je spremenil v komunizem, je iz resnične bede proletariata koval sebi politični kapital za prevzem politične oblasti nad svetom, pri tem pa je skoraj polovico človeštva pahnil v novo suženjstvo in morda v še večjo nesrečo kot jo je za delavstvo predstavljal kapitalizem. Ves svet je pahnil tudi v neprestano napetost, v živčno vojno, v oboroženo tekmo in tudi v neprestane krvave upore in vojne. Ta način boja s kapitalizmom, ki pa je bil samo maska za prevzem oblasti, ni prinesel človeštvu nobene koristi. Nasprotno pa moremo ugotoviti, da je zapadni svet, prežet s krščanskimi socialnimi nauki, mirno in brez nasilja obratunal z brezobzirnim in nečloveškim kapitalizmom in brez komunističnih revolucionarnih receptov rešil delavsko vprašanje ali je vsaj na poti, da ga reši. Starega, klasičnega kapitalizma, katerega bistvena lastnost je bila nekontrolirano izžemanje delavstva, v zapadnem svetu skoraj ni več.

Vsi vidimo, da je v zapadnem svetu v zadnjih sedemdesetih letih nastal na socialnem in gospodarskem področju ogromen prevrat. Delavstvo je postalo enakopraven članitelj ne samo v političnem, ampak tudi v gospodarskem in socialnem življenju. Rekli smo, da o izžemanju delavcev (izjeme samo potrjujejo pravilo), zlasti žena in otrok, o dolgem delovnem času, o prisilnem »prostovoljnem« delu, ni več govora, razen za železno zaveso in

v nekaterih še zelo zaostalih pokrajinah. Močni svobodni sindikati ščitijo koristi delavcev, mogočno razvito socialno zavarovanje skrbi za bolne, ponesrečene, onemogle in stare delavce in njihove svojce. Da, iahko rečemo: na Zapadu so zmagale ideje okrožnice »Rerum novarum«.

Leonovo priporočilo, da naj se s sodelovanjem Cerkve, države, delavcev in delodajalcev ustvari nov red in tako življenje, ki bo odgovarjalo človeškemu dostojanstvu, se je uresničilo skoraj dobesedno. Prav svobodno sodelovanje je bistven znak novega socialnega in gospodarskega življenja na Zapadu. Država danes ni več brezbržni opazovalec gospodarskega in socialnega življenja, kot je bila za časa gospodarskega liberalizma, pa tudi ni vse-mogočni lastnik in urejevalec vsega življenja, kot je pod komunizmom. Država na Zapadu je v splošnem samo kontrolor v medsebojnih človeških odnosih in nastopa zlasti tedaj, kadar se ti odnosi spreminijo v škodo delovnega človeka.

Danes samo še komunisti govorijo, da na Zapadu vlada kapitalizem, in to zato, da zakrijejo pravo stanje na svojem področju. Stari kapitalizem vlada danes samo še za železno zaveso. Spremenil je samo gospodarja. Privatni kapitalizem se je spremenil v državne-ga, razmere za delavca pa so ostale iste kot prej in v mnogih primerih so se še poslabšale. R. SMERSU

Napetost med FLRJ in Albanijo

Medtem ko maršal Tito kroži doli po Afriki, se odnosi med Tirano in Beogradom vedno bolj slabšajo. Posebno kritično točko so dosegli minuli teden, ko je prišla na dan cela vrsta medsebojnih obtožb.

Okrožno sodišče v Ohridu je pretekli teden po nekaj dneh trajajoči razpravi obsodilo tri albanske vohune, ki da so delali za albansko obveščevalno službo. Glavni obtoženec Adi Daci je bil obsodjen na 8 let strogega zapora, Džamil Kodža na 7 let ter Sačir Kalij na 2 leti strogega zapora.

Po jugoslovanskih virih je sodišče pri tem upoštevalo olajševalne okoliščine, ker da so namreč vsi trije obtoženci priznali, da so delali za albansko obveščevalno službo. Pri tem je po istih virih prišlo na dan, da je vse to delo vodil tajnik albanskega veleposlanstva v Beogradu Abdul Lukumaku, kateremu so čez nekaj dni zapovedali, da mora v roku 48 ur zapustiti Jugoslavijo. Obenem je jugoslovanska vlada izročila albanskemu upravniku poslov prostestno noto, kateri je pa ni hotel sprejeti.

Naslednje dni so pa v Beogradu sporočili, da albanska poštna uprava vrača vsa priporočena pisma, ki jih pošiljajo jugoslovanski državljani svojcem v Albaniji. Jugoslovanska vlada se je najprej pritožila pri centralni poštni upravi Albanije; ker pa ni to nič zaleгло, se je pritožila naravnost na Svetovno pošto zvezo.

Kot krona vsemu temu je prišla objava »bele knjige« o albanskem prevratnem delovanju v Jugoslaviji od leta 1948 do danes. Knjigo je jugoslovanska vlada razdelila vsem domačim in tujim zastopnikom tiska. V nji je rečeno, da je trenutno v Albaniji osem vohunskih središč, iz katerih je bilo poslanih v Jugoslavijo od leta 1948 do danes skupno 675 agen-

Gronchi v Ameriki

Državni poglavar Giovanni Gronchi se mudi na obisku v državah Latinske Amerike. Na potovanju ga spremljata soproga ter trgovinski minister Martinelli. — Prva postaja je bil Peru, kjer mu je prebivalstvo, med katerimi je več tisoč Italijanov, priredilo tako veličasten sprejem kot še nobenemu tujemu gostu. V glavnem mestu Limi je Gronchi imel s perujskim predsednikom Pradom razgovore, med katerimi so obravnavali možnost povečanja gospodarskega in kulturnega sodelovanja med Italijo in Perujem. Ob zaključku obiska v Peruju so podpisali kulturni sporazum.

Druga postaja predsednikovega potovanja je bila Argentina, kjer se predsednik Gronchi trenutno še mudi.

Umrli je bivši albanski kralj Zogu I.

Dne 9. aprila je v neki pariški bolnišnici umrl bivši albanski kralj Zogu I. Dopolnil je 65 let. V aprilu leta 1939 je izgubil prestol, ko so fašisti zasedli deželo. Izbral si je pregnanstvo, ki pa je bilo zelo burno in ga je premetavalo iz dežele v deželo. Tudi njegovo prejšnje življenje je bilo zelo dramatično, polno bojev, nasprotev in atentatov. Neustrašeno se je boril za svojo zemljo proti neštetim sovražnikom. Leta 1929, ko mu je bilo 34 let, je bil imenovan za kralja. Bil je to prvi in tudi zadnji albanski kralj.

Val terorizma v Franciji

Odkar je francoska vlada uradno naznanila, da misli sesti za zeleno mizo s predstavniki upornikov ter se z njimi neposredno pogoditi o politični ureditvi Alžirije, so francoski desničarski skrajneži začeli odkrito rovariti proti pogajanjem z vrsto terorističnih akcij. Začeli so z bombnim atentatom na župana iz Eviana, ki je bil kriv samo tega, da je bilo njegovo mesto izbrano za pogajanja z Alžirci. Sledil je atentat v poslopju pariške borze, ki na srečo ni terjal smrtnih žrtev, ker je osebe le nekaj minut prej odšlo domov po končanih poslih. S tem zločinskim dejanjem so se skrajneži verjetno hoteli masčevati nad borzni-mi operaterji, kateri kljub odgovoditvi francosko-alžirskih pogajanj niso pokazali nobenega pesimizma. Delnice saharjskih podjetij so normalno kvotirali, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo. — Več ročnih bomb so pa odvrgli v razne javne lokale. Znanega poslanca Mitteranda so v nekem lokalu neznanci pretepli in ranili.

Pariška policija je sedaj na delu, da bi bila kos temu novemu valu domačega terorizma. Doslej je aretirala v samem Parizu že okrog sto sumljivih elementov.

Alžirski teroristi pa so od svoje strani napadli neko bolnico v predmestju Pariza in streljali na bolnike.

Kljub temu pa obstaja upanje, da je rešitev alžirskega vprašanja na poti in da tega procesa ne bo mogel nihče več ustaviti. Pomembno je v tem oziru dejstvo, da se je v minulom tednu sestal z dvema ministromačasne alžirske vlade veleposlanik ZDA v Tunisu in da ni pariška vlada prav nič protestirala proti temu. S tem korakom je ameriška vlada hotela povedati, da hoče čimprej spraviti z dnevnega reda alžirsko vprašanje, ki že toliko let slabi atlantsko zavezništvo in omogoča komunistično pronicanje v Afriko. Za Alžirce pa je to jasen namig, da jim za njih upravičene težnje ni treba iskati diplomatske in druge pomoči pri komunističnih velesilah. — Francoski nacionalisti so že čez par dni odvrgli bombo na ameriški konzulat v Alžiru.

Maroški kralj Hassan II. je po svojem potujočem poslaniku Ba-

lafreyu poslal osebno poslanico De Gaulleu.

Vsi sedaj nestrpnno pričakujejo, kaj bo povedal general De Gaulle v svojem govoru po radiu in televiziji v torek zvečer (11. aprila).

De Gaulle je odgovoril, a ni nič povedal

V torek popoldne je general De Gaulle imel toliko pričakovano tiskovno konferenco. Vsi so bili prepričani, da bo premaknil mirovna pogajanja z Alžirci, ki so zašla na mrtvo točko. Toda general ni povedal nič novega. Potrdil je le tezo o alžirski avtonomiji, ali na drugi strani je tudi zapretil Alžiriji, če bi se hotela povsem odtrgati od Francije, da jo bodo Francozi zapustili v bedi in kot predmet spora med Rusijo in ZDA. S tem menijo opazovalci, da so mirovna pogajanja, ki bi se bila morala že začeti v Evianu, zopet na širokem morju. Pač pa je general De Gaulle ostro napadel ZN in jim očital zmedenost in neodločnost.

Odziv na to De Gaullovo konferenco bo najbrž pri vseh zelo negativen.

Sestanek Kennedy-Macmillan

Kennedy in Macmillan sta se vdrugič sestala v teku petnajstih dni. Medtem ko sta na prvem sestanku na Floridi obravnavala izključno laosko vprašanje, ki je bilo v tistih dneh v kritičnem stanju, sta na tem drugem srečanju obravnavala vse aktualne mednarodne probleme. Glavni točki sta seveda bili določitev skupne zahodne politike ter atomska oborožitev Atlantske zveze, ki bi tako postala četrta atomska velesila. Ta zamisel ni nova, toda Kennedy se je je resno lotil. V ta namen je poslal v Evropo svojega osebnega svetovalca o problemih atlantskega zavezništva Achesona, da potipa razpoloženje evropskih zveznikov do te zamisli.

Mednarodno ozračje postaja polagoma strpnejše. Sovjetska zveza je na primer črtala z razprav Zdrženih narodov vprašanje letalskih poletov U-2 in RB-47, katere so Rusi sestrelili. Sovjetski zastopnik Zorin je od ZDA zahteval, da one enako storijo z razpravo o Madžarski in Tibetu. Ameriški zastopnik je pa opozoril, da ZDA tega ne morejo storiti, ker sta vprašanja Madžarske in Tibeta drugačne narave in pomena.

Solve et repete - ne velja več

Ustavno sodišče v Rimu je razsodilo, da je načelo solve et repete (najprej plačaj in potem zahtevaj nazaj), ki je doslej veljalo v italijanski zakonodaji od leta 1865, protiustavno in ga je zato proglasilo za neveljavno.

Doslej je v sporih med privatnikom in davčnimi uradi veljalo pravilo, da mora privatnik najprej davek plačati in šele potem se lahko pritoži in zahteva vrnitev plačanih davkov. Po tej zadnji razsodbi najvišjega državnega sodišča pa se davkoplačevalec lahko upre plačilu davka, ki se mu zdi krivičen.

Razsodba je povzročila različne komentarje. Svojo odločitev je ustavno sodišče motiviralo, da je načelo »solve et repete« v nasprotju s členom 3 ital. ustave, ki pravi: »Naloga države je, da odpravi vse ovire gospodarskega in socialnega značaja, ki dejansko omejujejo svobodo in enakost državljanov.«

Človek poletel v vesolje

Kar se je že zadnje dni pričakovalo, se je v sredo 12. aprila tudi zgodilo: prvi človek, ruski pilot, je poletel s sputnikom v vesolje, krožil je okrog zemlje in se vrnil živ in zdrav nazaj. To je velik zgodovinski uspeh, ki je začrtal novo dobo v človeškem udejstvovanju.

Prvi vesoljski potnik je ruski major Jurij Aleksejevič Gagarin, 27 let star, oče dveh otrok. Poletel je v vesolje na krožno pot okoli zemlje s sputnikom »Vostok«, »vzhod«, ki je tehtal nad 47 stotov. Naredil je več kot eno krožno pot okoli zemlje. Največjo razdaljo je dosegel z višino 302 km, najmanjšo pa 157 km. Revolucija okrog zemlje je bila 89'1". Vsega skupaj je letel izven atmosfere 1'48". Nazaj je priletel ob 10.55 po moskovskem, ali ob 8.55 po našem času. Ves čas poleta je bil Gagarin v radijskem stiku z zemljo, poleg tega pa je bil še v posebni televizijski povezavi.

Ko je pristal na določenem kraju Sovjetske zveze, je izjavil, da

se počuti dobro, in da nima nobenih ran ali drugih poškodb. Tudi med časom izgube težnosti ni astronaut trpel posebnih motenj. Ob pristanku je takoj poslal čestitke sovjetski vladi in osebno N. Hruščevu. V Moskvi ga pričakujejo z vsemi častmi.

Po svetu je ta uspeh ruskih znanstvenikov izzval soglasno navdušenje. Vsi se strinjajo, da je to eden največjih korakov človeškega napredka. Znani britanski astronom prof. Lovell je tako rekel, da je ta polet največji znanstveni uspeh v zgodovini človeštva. Neki član ruske akademije je izjavil, da ta poskus odpira vrata v spoznanje živih organizmov na drugih planetih.

Prvi polet v vesolje je zaključen. Lahko ga prav gotovo primerjamo vsem velikim odkritjem v teku zgodovine; po drugi strani pa te še presega, kajti danes se človeštvo približuje čudovitemu spoznanju neznane, ki vlada v kozmičnih prostorih.

KRŠČANSKI NAUK

Jezus je ves živel za svojega nebeškega Očeta

Nekega dne je sedel Jezus, truden od dolgega potovanja, pri Jakobovem vodnjaku v bližini mesta Sihar v Samariji. Učenci so šli v mesto nakupovat živeža. Medtem pa je prišla k vodnjaku po vodo žena Samarijanka in Gospod ji je govoril o bližajočem se odrešenju. — Ko so se učenci vrnili, so rekli: Učenik jej! Gospod pa jim je odgovoril: »Moja jed je, da izvršujem voljo tistega, ki me je poslal, da vršim njegovo delo.« (Jan 4, 5-34).

Jezus je vedno *misli* na svojega očeta. Ko je pogledal ptice pod nebom ali lilije na polju, ko je bil sredi med ljudmi, med učenci ali tudi med grešniki: vedno je imel pred očmi Očeta. — Njega je nad vse *ljubil*. Njegovo srce je gorelo za Očetovo čast. Nikdar nobeno srce ni tako ljubilo Boga.

Ta ljubezen ga je silila, da je k Očetu pogosto molil. Večkrat se je umaknil ljudem, da je na tihem govoril s svojim Očetom; dostikrat je molil cele noči na kakem samotnem kraju in je učil tudi učence moliti.

Ljubezen Sinova pa se je kazala predvsem v tem, da je vedno *izpolnjeval voljo* Očetovo. V globoki pokorščini je delal to, kar mu je Oče ukazal, in to sprejemal, kar mu je Oče poslal. Neutrudno se je potegoval za čast Očetovo. Na njem se je spolnila beseda: Gorečnost za tvojo hišo me razjeda. (Jan 2, 17). Zapeljivi satan ni mogel Jezusa zapeljati v greh, dasi je preizkusil nad njim vso svojo moč in zvijačo. (Luk 4, 1-13). — In ko je legla najtežja bridkost na Sinovo srce na Oljski gori ter je njegova duša postala žalostna do smrti, je le spet molil: »Aba, Oče, vse ti je mogoče, vzemi ta kelih od mene; vendar ne, kar hočem jaz, ampak kar ti.« (Mar 14, 34-36). *Udan in pokoren* je bil Očetu do smrti.

Razprto tiskane besede naj tudi nas učijo Boga ljubiti, moliti in mu biti v vsem pokorni.

KDO JE KRIV?

Sosed mi je kokoš ukradel. Ko sem zahteval, da mi kokoš vrne, je trdil, da nimam pravice do kokoši. Zakaj ne? Ker so pač taki časi, in tako ravnanje izvira iz naprednega gledanja na svet in na ves svetovni razvoj. Ker pa le nisem odnehal — saj se osnovne človeške pravice le ne dajo kar čez noč odpraviti — in ker so se drugi hudovali nad takim početjem, je sosled le zaprosil, naj spor poravnava. Zahteval sem, naj mi kokoš vrne. Pa ni hotel, ker bi tak korak pomenil ponižanje in spremembo v njegovi domači ekonomski politiki. Pa ne samo to. Trdil je, da je moja krivda, če se nismo pobotali, ker mu nisem odstopil kokoši. Pripravljen je vedno na spravo, a le pod pogojem, da kokoš pri njemu ostane.

Nekaj podobnega se je zgodilo v Jugoslaviji. Komunistični režim je Cerkev odvezel skoraj vse, predvsem možnost za nemoteno poučevanje krščanskih resnic in za krščansko vzgojo (na primer: časopisje, šole, poučevanje verouka v šolah, lastno založništvo itd.). Cerkev je vedno — v kolikor je pač mogla — zahtevala, naj se njene pravice spoštujejo in naj se ji da možnost, da nemoteno in uspešno vrši svoje poslanstvo. Zunanji pritisk javnega mnenja in potreba po pomoči iz inozem-

stva sta priskočila na pomoč. Tako so se komunistične oblasti le odločile in zaprosile, naj se vse potrebno ukrene, da se spor poravnava. Znano je, da je prišlo do raznih stikov med škofi in vlado ter med škofi in sveto stolico. Vse se je vršilo s privoljenjem in celo na prošnjo komunističnih oblasti.

Ne vemo natančno, o čem so razpravljali in kakšni so bili pogoji. Javno pa je, da je Cerkev zahtevala, da se ji vrne to, kar je njenega, in da se ji da potrebna svoboda za mirno sožitje in življenje. Vsak pameten človek ve, da kaj takega komunistične oblasti niso mogle sprejeti, saj bi ta korak pomenil izdajo nad komunističnim sistemom in ideali. In zaradi tega je vse prizadevanje za spravo ostalo brez zaželenega, čeprav nemogočega uspeha. In tako je sedaj vse pri starem, če ne še slabše.

In kdo je tega kriv? Cerkev seveda in Vatikan, zatrjujejo jugoslovansko časopisje in Primorski dnevnik. Zakaj? »Cerkev naj bi se vsem svojim pravicam odpovedala, pa bi jo mi z bratsko ljubeznijo objeli. Mi ne dajemo, ampak samo jemljemo.«

Lepa logika!

Dr.

Fanfani pri sv. očetu

Italijanski ministrski predsednik Amintore Fanfani je v turek uradno obiskal sv. očeta Janeza XXIII. Papež se je z njim zadržal v dolgem razgovoru. — Fanfani je študiral na univerzi Srca Jezusovega v Milanu in je bil njega dni voditelj ital. katol. akcije med visokošolci (FUCI).

Pastirsko pismo kongoških škofov

Škofje mlade kongoške države so izdali skupno pastirsko pismo, v katerem razlagajo nauk Cerkve, ki nasprotuje nasilju in uči ljubezen. Zavračajo očitke, da so sokrivci smrti Lumumbe. Obsojajo politične zločine, naj jih zagreši kdorkoli. Zadržna preganjanja misijonarjev dokazujejo, da jih navdihuje komunizem. Škofje opozarjajo na taktiko komunizma, ki sprva napada tuje duhovnike in hlino spoštovanje do domačin. Kmalu pa se obrekovanje razširi na vse duhovnike in na vso Cerkev. Tako obrekovanje je že povzročilo, da so bile razdeljene nekatere misijonske postaje, šolska poslopja in bolnice — misijonarji pa pobiti pod prevezo, da so bili v službi imperializma. Škofje svarijo pred komunistično propagando in prosijo božjega blagoslova na Kongo in njegove voditelje.

Indijski škofje proti kontroli rojstev

V Indiji je uradno dovoljena kontrola rojstev. Država je že ustanovila številne centre, ki dajejo navodila. Mnogi indijski škofje so v postnih pastirskih pismih izjavili, da je tako ravnanje nemoralno. Škofje svetujejo, naj se pomaga ljudstvu s tem, da se razvije poljedelstvo, da se po-

veča produkcija in da se zboljša zdravniška služba, ne pa preprečevanje rojstev.

Kardinal Godfrey se spominja nadškofa Berana

Angleški kardinal Godfrey je v Londonu za deseto obletnico aretacije praškega nadškofa Berana opravil slovesno sveto mašo v prisotnosti čeških beguncev. Med sveto mašo je kardinal dejal, da Cerkev ni nikdar uživala popolnega miru. Vse napade in preganjanja je mogla prenesti samo zaradi božjega varstva in pomoči. Ne sovražimo svojih preganjancev. Posnemajmo Odrešenikov zgled v trpljenju. Nerazumljiva so božja pota. Tudi trpljenje praškega nadškofa Berana more prinesiti obilnih milosti njegovi domovini in njenim prebivalcem.

Muslimanske države proti mnogoženstvu

V Tunisu in v Pakistanu, ki imata pretežno prebivalstvo mohamedanske vere, so odpravili mnogoženstvo. V Pakistanu so za prekrške določili visoke kazni. Tudi v Egiptu bi radi odpravili mnogoženstvo, a so naleteli na velik odpor tamkajšnjih verskih oblasti, ki zagovarjajo staro tradicijo. A gotovo ni več daleč čas, ko bo v vsem mohamedanskem svetu prevladalo načelo zveze med enim možem in eno ženo.

Zvišana tarifa jugoslovanskih železnic

S prvim aprilom so v Jugoslaviji stopile v veljavo nove zvišane tarife za prevoz potnikov in blaga po jugoslovanskih železnicah.

Nova dvorana pod streho

Zadnje dni velikega tedna so delavci začeli pokrivati novo dvorano pri Katol. domu v Gorici in danes je vsa lepa in veličastna stavba varno pod streho. Preteklo soboto so delavci s svojimi delovodji in podjetnikom dovršeno delo dobro zalili na »likofu«, ki ob takih priložnostih nikoli ne sme manjkati. Blagoslov božji, s katerim je msgr. Novak blagoslovil novo zgradbo ob polaganju temeljnega kamna, je delo ves čas spremljal, saj so mogli od praznika sv. Družine do pretekle nedelje nadaljevati z deli prav vse dni, ker jih ni ustavljal ne mraz ne dež. Na ta način je sedaj prva polovica del pri dvorani gotovo dejstvo. Popotnik, ki gre mimo po drevo-redu XX. sept., že vidi lepo in čedno zgradbo, ki se dviga sredi zelenih dreves drevoreda, visoko pročelje, ki obeta, da bo tudi arhitektonsko okusno; z eno besedo zunanji obrisi dvorane so že vsakomur vidni. Če stopiš notri, se pa še bolj začudiš. Tam se ti šele pokažejo prave mere nove dvorane: široki in globoki oder, da bo mogel na njem nastopati katerikoli zbor ali igralska skupina, prostorna dvorana in nad njo čedna galerija: vse to priča, da bo nova dvorana mogla povsem zadoščevati potrebam našega ljudstva na Gorškem. Ta in oni je izrazil celo pomislek, da bo dvorana prevelika. Tem odgovorjamo, da je zmeraj bolj prijetno sedeti v prostorni dvorani kakor pa se stiskati v majhni, kot se godi vedno na Placuti. Igralci in gledalci smo se stiskali dovolj, zato hočemo lagodno sedeti pri naših prireditvah in igralci je tudi prav, da se prosto kretajo na odru. Če bo komu oder prevelik, mu ga bomo pa s kulisami zmanjšali, saj se iz velikega zmeraj lahko naredi manjše; dočim obratno ni mogoče.

Seveda pa podoba nove dvorane še ni popolna. To, kar se sedaj vidi, so le obrisi. Podobno je kakor pri krojaču, ko si greš prvič pomerit obleko: ne ustraši se šivov in našivov, tudi tega ne, če kje obleka visi ali je predolga, krojačeve roke bodo vse to uglasile, saj se iz velikega zmeraj lahko bo z našo dvorano, če jo bomo mogli srečno pritrčiti do konca. Pravim, če jo bomo mogli, kajti to zavisi sedaj od nas. Preteklo nedeljo je voditelj Mar. družbe go-

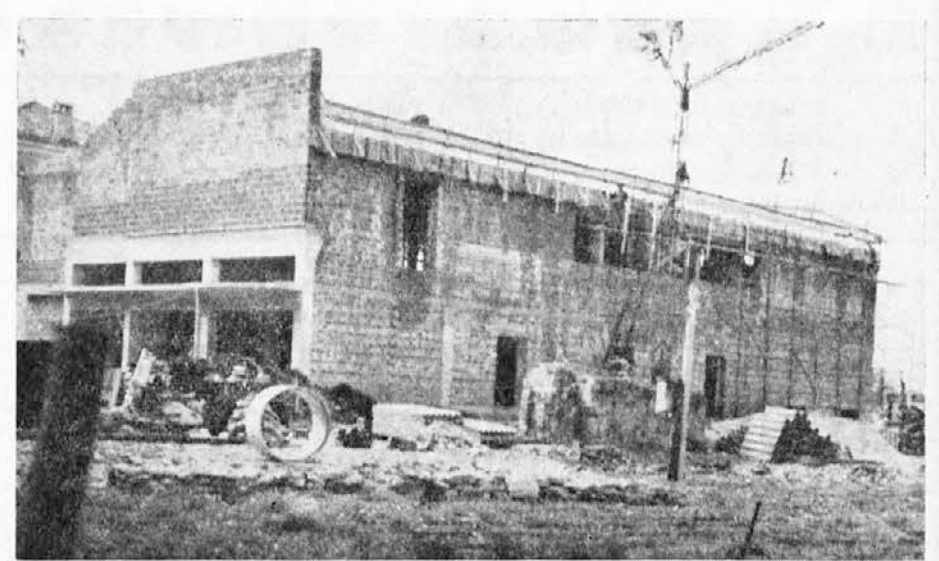
»Misli« — deset let

Iz Avstralije smo prejeli dva zvezka letošnjega letnika revije Misli. Revija je stopila v deseto leto rednega izhajanja. O tem listu smo pred kratkim že poročali. Prva številka letošnjega jubilejnega letnika je posvečena spomenu prvih naročnikov. P. Bazilij nadaljuje s svojo povestjo, ki jo je ilustriral Francé Gorše. Druga številka vsebuje recenzijo Mauserjeve povesti Ura s kukavico. Ponatisnjen je tudi prvi govor, ki ga je imel prelat dr. Jakob Ukmar na radiu Trst »A« o tržaški sinodi. Obe številki pestrijo članki iz avstralske problematike ter stalne rubrike. Moderna oblika, dvaintrideset strani, članki, ki seznanjajo naše izseljence v Avstralijo z življenjem doma in po svetu, redno mesečno izhajanje so za revijo krasno spricevalo.

Mislím iz srca čestitamo in jim voščimo še nadaljnji uspeh v hvalevrednem delu za avstralske Slovence.

XVIII. zemljepisni kongres

Pretekli teden se je vršil v Trstu XVIII. narodni kongres italijanskih geografov. Udeležilo se ga je 700 profesorjev zemljepisa in znanstvenikov. V glavni dvorani tržaške univerze je otvoril kongres prof. Rolletto. Na kongresu so bili prisotni največji italijanski zemljepisci, podanih je bilo nad 50 poročil in predavanj. Zanimivo je bilo poročilo o stanju raziskav italijanskih morij prof. Riccardija z rimske univerze. Večkrat je omenil jugoslovanske znanstvene raziskave ob vzhodni obali Jadranskega morja, raziskave tržaškega spremitalnega talasografskega inštituta prof. Piccottija in Polija ter garvimetrične raziskave celinskega podstavka v Jadranu, ki jih je izvršil tržaški geofizični inštitut s prof. Morellijem. O raziskavah, ki sta jih izvršila ta dva inštituta je govoril tudi prof. Segre. V odseku za astronomski zemljepis je predaval prof. J. Velikonja o porazdelitvi Italijanov v ZDA. Predavanje je bilo na zelo visokem nivoju in je temeljilo na podatkih ljudskega štetja. Statistični rezultati so bili ponazorjeni na zemljepidih. Prof. Velikonja je pred šestimi leti poučeval na tržaških slovenskih srednjih šolah. Sedaj poučuje na ameriški univerzi South Illinois. V istem odseku bi moral predavati hrvaški prof. Jutronic,

(Foto Kleindienst)

voril o tem družbenicam pri shodu in jim pokazal stanje, v katerem se sedaj nahaja odbor. Darovi se stekejo, da je človek lahko zadovoljen, toda dela gredo še hitreje naprej in treba jih je sproti plačevati. Zato se odbor zaveda, da smo v odločilnem tempu: ali dobimo primerno število posojil ali pa bo treba dela za nekaj časa ukiniti, da nas dolg na menice ne zaženi. Zato se odbor zahvaljuje številnim dobrotnikom in se znova obrača na nje,

da mu stoji ob strani in da bo mogoče začeto delo še v tem letu srečno dokončati.

Neki naš prijatelj in darovalec je zapisal, ko je poslal svoj dar: »Vsa kultura je zgrajena z žrtvami, tudi Slovenci ne morejo imeti pri tem izjeme.« Posebno še člani skromne manjšine, kot je naša, si moramo te besede zapisati globoko v srce. Le s skupnimi žrtvami si bomo zgradili svoj kulturni dom.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

Umrli je p. Angelik Tominec

Na veliko noč zvečer je Ljubljana izgubila enega svojih najbolj poznanih in priljubljenih duhovnikov, p. Angelika Tomince, ki je prav na večer Gospodovega vstajenja odšel v večno domovino po plačilo za svoje mnogostransko in neutrudno delo za čast božjo in za zveličanje duš. Umrli je po dolgi in neizprosni bolezni.

Pokojni pater Angelik je po rodu Ljubljčan iz dobre, krščanske družine, ki je imela sedmero otrok, v kateri je bil on najstarejši. Stopil je v franciški red, študiral bogoslovje v Ljubljani, Rimu in v Švici ter postal doktor teologije. V redu so mu poverili razne službe, Ljubljčanom se je pa priljubil zlasti kot dolgoletni župnik franciške župnije. Udeleževal se je kot nabožni pisatelj ter urejeval Cvetje z vrhov sv. Franciške, glasilo tretjega reda na Slovenskem. Bil je socialno globoko čuteč človek in je o rešitvi socialnega vprašanja veliko pisal v razne naše revije. V tem oziru je morda šel predaleč in kazal prevelike simpatije do socializma. Vendar je storil veliko dobrega in je ljudstvo pokazalo svojo hvaležnost do njega kot duhovnika, ko se je v ogromnem številu udeležilo njegovega pogreba v torek zvečer na Zalah. Računajo, da je bilo navzočih do 20 tisoč ljudi. Pogrebne obrede je opravil franciški provincial. Naj počiva v Gospodu.

Posebne olajšave jugoslovanskim invalidom

Vojaški in civilni invalidi, ki imajo po-habljenе organe za gibanje in ki so v delovnem razmerju, ne bodo plačevali v Ju-

goslaviji ne carine ne davka na promet pri uvozu osebnih avtomobilov in motor-nih koles.

Uspeh univerze v Ljubljani

Število slušateljev na ljubljanski univerzi je lansko leto preseglo 7 tisoč dijakov. Studije je dovršilo 958 slušateljev, kar je doslej največje število diplomirancev. Leta 1945 jih je bilo skupno samo 5, a od tega leta dalje je končalo študije na ljubljanski univerzi 2715 slušateljev. Od teh so v prvi vrsti medicinci s 1099 doktorati, sledijo filozofi s 1050 diplomiranci, nato gradbeniki s 762, naravoslovci s 594 in ekonomisti s 502 doktorati.

Lokavec pri Ajdovščini

Na Veliko noč popoldne smo pokopali v največjem dežju Rozalijo Čopić, ki smo jo vsi poznali kot Paterjevo teto. Učakala je skoraj 83 let. S pok. Drejčtom je imela 12 otrok, od katerih jih je danes 5 živih. Bila je zgledna žena in mati, potrpežljiva, skrbna ter pridna kot mravlja. Bog ji daj večni mir in pokoj, ostalim naše sožalje.

Pogrebne obrede je opravil naš dragi preč. g. župnik H. Černigoi, ki je za svoja leta še izredno čil in krepak. Bog ga živi še mnogo let v naši sredi.

Krožna proga v Postojnski jami

Postojnska jama je postala priljubljena točka ne samo šolskih izletov, temveč tudi izletov drugih domačin in tujih turistov, ki si želijo ogledati to edinstveno čudo kraškega podzemlja. Jama je opremljena z železnico, ki prepelje dnevno okrog 3 tisoč obiskovalcev. Vendar se je v zadnjem času izkazala kljub temu nezadostna. Zato gradijo sedaj v jami novo krožno progo, ki bo dovršena že v tem letu in bo lahko prepeljala do 4 tisoč obiskovalcev. Nova proga bo speljana skozi pet predorov. Speljana bo dalje preko več mostov, da bi ne bilo treba žrtvovati za novo progo sklade kapnikov podzemnega sveta. Proga bo dolga 3150 metrov, to je za 1300 m več kot dosedanja.

Letošnji zaključek šolskega leta

Minister za javno vzgojo je določil zaključek pouka na osnovnih šolah v Italiji za 30. junij. Dejansko se bo pouk zaključil 28. junija, ker je 29. praznik, zaključne šolske maše pa bodo 30. junija. Pouk na srednjih šolah pa se bo zaključil 15. junija. Mature na srednjih šolah se bodo začele dne 3. julija, končale pa do 27. julija.

Ti ukrepi prosvetnega ministra so zbudili povsod veliko nejevolje, najprej pri učencih, potem pri učiteljih in zlasti še pri profesorjih izpitnih komisij, ki bodo morali žrtvovati šoli še ves julij, pa tudi pri starših, ki so mnogi že rezervirali sobo v predsezoni po raznih letoviščih, a bodo morali sedaj zaradi otrok marsikaj spremeniti in draže plačati mesec oddiha. Na drugi strani pa je le potrebno, da imajo otroci nekaj tednov več pouka, saj bodo počitnice kljub temu dovolj dolge.

V BOLNIŠNICI

Pomlad je zadihala zunaj...

Ob Soči kos je zapel...

Skozi okno se vsipljejo žarki...

V sobi trpečih je zid zažarel...

V kozarcu na mizi — par zvončkov,

en telcu, trobentice tri

se igrajo s sončnimi žarki...

V razpelo nad vrati so uprte oči.

Primorski Slovenci na Koroškem

»V soboto dne 8. in v nedeljo dne 9. aprila t. l. se bodo mudili med nami rojaki iz Trsta in Gorice. Veseli nas, da bomo smeli pozdraviti na koroških tleh skupino tržaške srednješolske in višješolske mladine, slovenske profesorje ter mešani pevski zbor iz Gorice. Obiska smo še prav posebno veseli, ker gre pri tem za srečanje treh največjih skupin zamejskih Slovencev: Goričanov Tržačanov in Korošcev.« Tako piše glasilo koroških Slovencev: »Naš tednik-Kronika«.

Ko našteva velike sinove Slovenske Primorske, nadaljuje: »Zato si bomo šteli v čast, prisostvovati nedeljski prireditvi s pestrim kulturnim programom, da tudi s tem dočakamo našo povezanost z rojaki ob Jadranu, ki se bore kot mi, za ohranitev slovenske besede in katoliške miselnosti v našem slovenskem rodu.«

S temi besedami so Korošci pozdravili naš prihod, in ob njih smo se primorski Slovenci podali na belo nedeljo proti lepi Koroški. Spremljalo nas je to voščilo na poti in budilo v nas veselo pričakovanje srečanja s koroškimi brati. To srečanje lahko imenujemo mejnik za sodelovanje in zblizanje med zamejskimi Slovenci, saj smo Goričani in Tržačani prvič nastopili v tako veliko zasnovani prireditvi na Koroškem. S tem, da smo ponesli sem svojo pesem, besedo in igro, smo hoteli tudi izraziti koroškimi Slovincem popolno solidarnost v njih borbi za narodni obstoj: povezava med njimi in nami, koroškimi in primorskimi Slovenci, je povezava med dvema slovenskima skupnostima, ki živita v sicer različnih, a podobnih razmerah in se obe trudita za ohranitev slovenskega občestva.

In res, v nedeljo so koroški Slovenci do zadnjega napolnili veliko dvorano Kolodvinovega doma v Celovcu, in s tem pokazali bratsko zanimanje za snidenje s primorskimi rojaki.

Primorske goste je najprej pozdravil predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Zablatnik, ki je v kratkem nagovoru orisal skupno usodo zamejskih Slovencev in poudaril važnost nedeljskega srečanja za še večje zblizanje Koroške in Primorske. Sledil je pozdrav zastopnika Pevske zveze župnika Holmarja goriškim pevcem. Ob odprtem odru je nato pred množestvom goriškimi pevskim zborom č. g. Mirko Mazora prinesel pozdrav Goriške, ki ga tu objavljamo:

GORISKA PESEM IN TRŽASKA IGRA

»Z dežele oljke, vinske trte, ki morje robí jo in gorski svet, — kjer večni sneg obdaja južne vrte, — zibelki slovenstva — ljubljeni Koroški, najpriskrenejši pozdrav.«

Od tam, kjer je »čudovit svet, poln sonca, rož, vonjev in pesmi, kjer se srca nikoli ne starajo, in kjer otroci sonca legajo še v grob s pesmijo in sanjo v oči« — od tam prinašamo utripe tisoč oči — utripe za vas, ljubljene bratje in sestre po krvi, po veri, po enaki usodi!

S krajev, kjer je bila najslajša pesem goriškega slavlca po soških valovih uglasena, od južnega sonca razžarjena, sedaj od prevar potra, sedaj nepremagljiva v svojem idealizmu, — iz sončne Goriške prinašamo pesem tisoč in tisoč src in jo poklanjamo njim, ki so jo najbolj vredni, Vam, koroški Slovenci, ki iz Vaše govornice in toplih oči tako verno odseva in trdo življenje naših skupnih očetov in dalmih dedov.

Nad Vami se danes tako točno uresničuje besede Simona Gregorčiča:

»Kako lepo ste nas sprejeli, kako sijajno in srčno, kako ste k srcu nas priželi, le brata more brat tako.«

Nebo je pač pri Vas hladneje, a srce Vaše hladno ni, za dom Vam mili silno vreje, za brate rodne planine.«

In kar je nekdanj naš pesnik voščil največjemu sinu Koroške, dr. Einspielerju ob priliki njegove zlate maše, to si voščimo danes drug drugemu, ko si podajemo roke, — sinovi iste matere:

»Bog čuvaj te še toľko let, da srečno zreš slovenski svet, da srečno, slavno in edino premilo vidiš domovino.«

Goriški pevci, čez sedemdeset po številu, so v narodnih nošah nastopili s izbranim programom slovenskih pesmi pod vodstvom prof. Mirka Fileja. Ne bomo tu posebej omenjali pesmi ali interpretacije, moramo pa povedati, da je ta slovenska pesem in melodija izredno navdušila ko-

roške brate in jim tako posredovala vso toplino primorskega petja.

Med pevskim programom je sledil pesniški del. Prof. Jože Peterlin je spregovoril v imenu Tržaške in prinesel pozdrave kraških gmajn in našega morja. Vrstile so se nato pesmi naših pesnikov. Pesmi Tugomerja in Srečka Gregorca sta recitirala člana pevskega zbora, sami pa so svoje pesmi brali Mirko Mazora, Ljubka Šorlijeva in Stanko Janežič. Niz pesmi v izvedbi goriškega zbora je tako zaključil prvi del sporeda.

V drugem delu so člani Slovenskega odra iz Trsta predstavili igro v 5. dejanjih »Neopravičeno odsotna«, komedijo iz dijaškega življenja, ki ima v sebi toliko pristnega humorja. Igra je bila zelo dobro podana in občinstvo ob koncu ni štedilo z aplavzi.

VSA KOROŠKA ZASTOPANA

Nedeljska prireditev je bila prava manifestacija slovenske pesmi in besede. Tako edinstvena prilika zajame vse plasti ljudstva. Prišli so ljudje iz mesta, prišli so iz vse širne Koroške od Roža pa do Podjune, od Drave do Zile. Veliko je bilo videti mladine: študentske, ki jo oblikuje mlada slovenska gimnazija, in kmečke iz vseh delov koroške zemlje. Častno in v hvalevrednem številu je bila zastopana koroška slovenska duhovščina, ki je kot vedno, tudi danes stebler slovenskega življenja na Koroškem. Med njimi so bili predvsem prelat dr. Blüml in kanonik Zechner. Med izobraženci so bili prisotni ravnatelj slovenske gimnazije dr. Tischler in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Inzko. Srečali smo tudi koroško pesnico Milko Hartmanovo. Še veliko drugih zaslužnih narodnih in kulturnih delavcev bi lahko imenovali, a predvsem nas veseli dejstvo, da so nam vsi tako plebiscitarno pokazali svoje zadovoljstvo in navdušenje.

Popis kmetijstva v Italiji

od 15. aprila do 5. maja 1961

Od 15. aprila do 5. maja se bo po vsej Italiji vršil splošen popis kmetijstva. To je prvi popolni popis kmetijstva v Italiji. Organizira in vodi ga osrednji statistični urad pri vladi v Rimu preko pokrajinskih in občinskih statističnih uradov, katerim je dodeljena naloga, da na licu mesta s pomočjo ustreznih popisovalcev zberejo potrebne podatke.

Glavna vprašanja, na katera bodo morali kmetovalci-posestniki odgovoriti, se nanašajo na površino zemlje, ki jo posedujejo, ter na površino posameznih kultur, ki jih gojijo na svojem posestvu.

Podatke, ki jih bodo tako dobili, bodo uporabili edinole v statistične namene in druge znanstvene namene ter nimajo nobene zveze s kakšnimi davki, kakor bi kdo lahko mislil. Zato ni nobenega razloga, da bi zainteresirani, ko jih bodo obiskali na domu za to pooblašeni popisovalci, prikrivali kakšne podatke. Sicer pa je tudi razumljivo samo po sebi, da če bi šlo za kakšne druge namene, bi tega država ne delala javno, ampak bi poslala svoje tajne zaupnike.

Za dober uspeh popisa ni potrebno samo, da kmetje-gospodarji dajo čim bolj točne in resnične podatke, ampak da bodo tudi osebe, ki jih bodo obiskale, na mestu v vseh ozirih. Le tako si bodo lahko pridobile zaupanje kmetovalcev, na katere se bodo obrnili. Predvsem menimo, da je prvi pogoj za to, da popisovalci obvladajo jezik 90% kmetov na Tržaškem, ki je slovenski, in da so po možnosti krajevni elementi, ki bolj ali manj že poznajo kraje, ljudi in razmere. Drugače obstaja resen dvom, da bi dobljeni podatki utegnili odgovarjati stvarnemu stanju in tako sploh imeti kakšen pomen.

In drugič bi bila potrebna večja propaganda med ljudmi. Čeprav je popisovanje pred durmi, je le malokdo o tem obveščen. Doslej, vsaj na Tržaškem, nismo še videli

Ladja v plamenih

V noči od 7. na 8. april je v hormuzni ožini v bližini otoka Tund v Perzijskem zalivu britanska potniška ladja »Dara« zadel v neko japonsko tovorno ladjo. Na britanski ladji je prišlo do eksplozije, ki je ladjo prerezala na dvoje. Morje je bilo silno razburkano, kar je zelo oteževalo reševanje. Ladjski radio je takoj poslal v svet klic na pomoč, a prišel je prepozno, da bi lahko rešili vse potnike. Na ladji je bilo 789 oseb, od teh 560 potnikov, 132 mornarjev in 60 indijskih delavcev. Rešilo se je 577 oseb, pogrešajo pa 212 oseb.

Ne moremo končno iti mimo tega, da bi se prav iskreno zahvalili koroškim rojakom za tople in priskrben sprejem. Tako vzornim organizatorjem v Celovcu kot č. šolskim sestram v St. Jakobu v Rožu za prijazno gostoljubje in sploh vsem, ki so k tako uspelemu gostovanju pripomogli. Vse laže je bilo potem jemati slovo, ko so nam ob odhodu obljubili, da nas pridejo jeseni obiskat v novo dvorano v Gorici. Tako jim lahko že sedaj kličemo: na skorajšnje svidenje!

SOBOTNI TRŽASKI NASTOP

Tržaški študentje so prišli na Koroško že v soboto, da se srečajo s svojimi koroškimi kolegi in jim nudijo nekaj iz svojega kulturnega življenja. Najprej so se ustavili v St. Janžu, kjer jih je mladina z g. župnikom na čelu prav priskrben sprejela.

Zvečer so pa tržaški študentje priredili v mali Kolpingovi dvorani kulturno zabavno večer, ki so se ga udeležili predvsem koroški dijaki, gimnazijci in učiteljski s svojimi profesorji. Prisotni so bili tudi ravnatelj dr. Tischler, dr. Inzko ter dr. Zablatnik. Od Korošcev so nastopili moški zbor Mohorjevega doma ter nekateri govorniki. Pri literarnem nastopu so pa nastopili pesniki Bruna Pertot, Joško Pirjavec, Vojka Strgar, Griša Mikuž, Marj Maver in Simon Pevec. Sledil je pevski nastop zbora Mohorjevega doma in solo prof. Feiniga.

Tudi koroški študentje so nam pokazali svoja literarna dela. Najprej sotrudniki dijaškega glasila, zatem učiteljski in še sodelavci revije »Mladje«. Moški zbor pod vodstvom dr. Cigana je zaključil ta del prireditve.

V drugem delu pa so Tržačani igrali Rozmanovo dramo »Roka za steno«.

Tržačani so obiskali še Gospo Sveto in Globasnico, kjer so jih prav bratsko sprejeli.

nobenega javnega lepaka (razen italijanskega, ki ga je nalepila tržaška občina), in končno tudi uredništva slovenskih časopisov niso dobila od merodajnega pokrajinskega statističnega urada nobenih pojasnil s prošnjo za objavo ali podobno. Kot objektivni poročevalci smatramo za dolžnost to povedati in opozoriti oblasti na to resno pomanjkljivost od njihove strani.

Radovedni smo tudi, če bo besedilo na vprašalnih polah v obeh deželnih jezikih.

Umrl je pisatelj Giani Stuparich

Na univerzitetni kliniki v Rimu je na posledicah operacije in oslabelosti srca umrl v petek 7. aprila znani tržaški pisatelj Giani Stuparich. Rodil se je pred 70 leti v Trstu. Po končani gimnaziji je študiral univerzo v Pragi in Firencah. Leta 1915 se je skupno s svojim bratom prostovoljno prijavil v italijansko vojsko ter si priboril veliko zaslug ter bil odlikovan z zlato kolajno. Boril se je na Kraju, na Oslavju ter drugod. Od leta 1919 do 1942 je poučeval na liceju Dante, nato je sprejel službo v zavodu za spomeniško varstvo. Znana so njegova dela: »I racconti«, »Colloqui con mio fratello«, »Ritornellano«, »L'isola«, »Uno studio di Scipio Slatapere«, »Simone« in druga. V soboto 8. aprila so ga pripeljali v Trst, v nedeljo pa so ga z vsemi častmi pokopali na pokopališče Sv. Ane.

Uspela stavka zdravnikov

Na Tržaškem so stavke na dnevnem redu. Zato ni nič čudnega, če so se tudi tržaški zdravniki pridružili splošni 24 urni stavki zdravnikov po vsej državi. Stavkali so zdravniki v bolnišnicah, pri zavarovalnih zavodih in tudi zasebni zdravniki. S tem so hoteli poudariti, da se borijo predvsem za svobodno izvajanje poklica v raznih zavarovalnih ustanovah, za svobodo predpisovanja zdravil, za primerne plače in tudi za korist zavarovancev blagajni, katerim je treba priznati svobodno izbiro zdravnika, bolnišnice in sanatorija in tudi pravico do vseh potrebnih zdravil. Navadno so pregledali po ambulantah bolniških blagajn površni, zdravniki sami pa mnogokrat zelo osorni. Če k istemu zdravniku greste na dom, si bo nadel čisto drugo lice, ker bo vedel, da ima več časa

FILM

Ben Hur

Film, ki je dobil doslej največje število Oskarjev (11!), je mogočen zgodovinski kolos, ki jemlje svoj navdih v svetopisemski in v zgodovinski snovi. Navadno gledamo na take filme s precejšnjim skepticizmom, saj vemo, da režiserji in sploh filmski ustvarjalci žrtvujejo spektaklu vse in da skoro vedno potvori resnico. S takim skepticizmom smo šli gledat tudi film »Ben Hur« režiserja Williama Wylerja. »Ben Hur« je nedvomno velik kolos, ki doseže v nekaterih prizorih učinek mogoč in v sugestivne predstave; toda priznati mu je treba tudi precejšnjo resnost in navdih v prikazovanju dogodkov, ki so se zares zgodili. Kristusov križev pot in njegovo križanje na Kalvariji sta pretresljiva prizora, ki gledalca resnično ganeta. Glavno vlogo v filmu ima Ben Hur; vse drugo se suče samo okrog njegovega življenja in njegove osebe. Vendar to ne prepriča, da ne bi bile tudi druge osebe odlično začrtane, tudi tiste, ki imajo morda malenkostno vlogo.

Kaj naj rečemo o »Ben Hur« kot predstavi? O tem so časopisi in revije že toliko pisali, da ne moremo tu povedati nič novega. Veliko smo brali o znamenitem tekmovalcu z vozovi. To je prizor, ki nima primere v zgodovini filma. Izdelan je s tako tehnično popolnostjo, da doseže mogočne učinke. Filmska kamera zajame najprej celo areno, nato prikaže tekmovalce z vozovi, a največji učinek doseže, kadar se obrne na konje; pomislimo: na celem filmskem platnu so vidne samo štiri glave konj, ki drvijo z divjo hitrostjo po areni. V zadnjih letih smo postali kot gledalci zelo razvajeni in smo mislili, da nam ne morejo filmski ustvarjalci pokazati ničesar več novega. A sedaj smo morali svoje mnenje spremeniti. Še nas morejo nekateri prizori prevzeti z vso svojo silo. Tudi prizor z veslači na rimskih bojnih ladjah je močnega in sugestivnega efekta. Še prav posebno resnično in pretresljivo je prikazana nevihta, ki se dvigne po Kristusovi smrti. Stereofonski zvok pripomore k temu, da se nam zdi kot bi bilo gromenje v kinodvorani.

O nositelju glavne vloge, Charltonu Hestonu, naj povemo, da je v tem filmu prekosil samega sebe in da je Oskarja resnično zaslužil. Spominjamo se ga še iz filma »Deset zapovedi«, v katerem je igral vlogo Mojzesa. A v zadnjem filmu je njegova igra še bolj občutena, še bolj dovršena, k čemer pripomore njegov tako spremenljiv izraz obraza; vživel se je z vso dušo v vlogo junaka, ki ga je igral. Toda tudi drugi igralci, ki so imeli vsi manjše vloge

na razpolago kakor pa v ambulanti, kjer pred vrati čaka še nešteto drugih pacientov.

Ugodno zaključena stavka tržaških delavcev

Na ministrstvu v Rimu so se v soboto, po skoro celonočnem zasedanju, končno sporazumeli in ugodno rešili spor v Tržaškem arzenalu in v ladjedelnici Sv. Roka. Priznali so delavcem enako proizvodno nagrado kot delavcem v ladjedelnicah CRDA. Delavci tržaškega arzenala so sprejeli vest z velikim navdušenjem, saj so za dosego tega cilja žrtvovali še udobnost velikonočnih praznikov v domačem krogu, ko so jih mnogi preživeli v zasedenih tovarnah. Proizvodne nagrade bodo prejeli v isti višini kot delavci v obratih CRDA in sicer delavci in uradniki po 17.000 lir, vajenci in delavci izpod 18 let pa po 8.500 lir. Izplačevali jih bodo ob velikonočnih praznikih, letos pa najkasneje do 15. aprila.

900 izseljencev v Avstralijo

S prekomornikom Flaminia je odpotovalo v Avstralijo 900 izseljencev. Pred odhodom je izseljenec nagovoril tržaški škof Santin v italijanščini, nemščini in hrvaščini.

Gradovi se premikajo

Moderna tehnika veliko premore. V Lillu na Francoskem premikajo sedaj tisočtonski grad, da napravi prostor novi cesti, ki bo speljana preko tega prostora. Potrebno je bilo ogromno delo, da so grad dvignili iz temeljev, ga utrdili in postavili na tračnice, po katerih se sedaj počasi pomika proti novemu cilju. Prepotovati bo moral tako 60 metrov. V tem gradu je na poti v vojno 16. avgusta 1657 prenočeval Ludvik XIV.

od njega, so jih zaigrali prav tako dovršeno. Odlično je prikazan rimski tribun Mesala, prej največji prijatelj Ben Hurja, nato njegov največji sovražnik. Tudi Poncij Pilat, rimski konzul Kvint Arij in ostali rimski poveljniki so prav tako ustvarili dovršene like zgodovinskih junakov. Simpatično figuro v filmu predstavlja sužnja Ester, ki jo igra judovska igralka Haya Harareet. Čeprav nima kake posebne vloge, je vendar njena igra zmerja in daje filmu prijazno noto.

»Ben Hur« je dobil 11 Oskarjev. Zdi se nam, da je to število precej pretirano. Vsekakor je treba priznati njegovim ustvarjalcem velik pogum, da so se lotili takega filma. Ze sam njihov trud bi zaslužil posebno nagrado, kajti taka predstava, kot je »Ben Hur«, mora premagati mnoge ovire, če hoče doseči pri gledalcu resničen učinek. In filmu se je v polni meri ta učinek tudi posrečil, zaradi česar ga toplo priporočamo vsem.

Film je primeren za vse.

Mira

ADOLF EICHMANN pred izraelskimi sodniki

Nacističnega zločinca Eichmanna, obtoženega, da je kriv smrti 6 milijonov Judov, so pretekli torek pod najstrožjim nadzorstvom in po skrivnih poteh prepegljali iz utrdb Tegghart blizu Kajfe v Jeruzalemu, kjer se je v tork 11. aprila začel proces, ki zanima vso svetovno javnost. Eichmann je zaprt v desnem krilu sodne palače v Jeruzalemu in dan in noč ga stražita v celici dva stražarja. Vsaka misel na beg je nemogoča. Palača je obkrožena s policijo, ki ima svoje postojanke še na strehi. Na proces vodijo Eichmanna iz skrivne celice po stopnicah, ki peljejo naravnost v stekleno kabino, kjer sedi obtoženec ves čas procesa in odgovarja le po mikrofonu in tudi sliši le potom slušalk. Na hodniku, ki pelje do sodne dvorane, je postavljenih deset železnih ograj in vsaka prepušča le ozek prehod, ki zadošča le za eno osebo. Pri vsakem prehodu stoji straža in legitimira vsakega, ki hoče v sodno dvorano, kljub temu da imajo vse te osebe že posebno dovoljenje od najvišjih izraelskih oblasti.

Eichmannov branilec dr. Robert Servatius skuša braniti svojega varovanca s tem, da očita izraelski vladi nezakonitost sodnega postopka proti tujemu državljanu in nezakonitost njegove ugrabitve v Argentini po tajnih agentih iz Teli Aviva. Zanimivo je dejstvo, da bo Eichmannovega zagovornika Servatiusa plačala sama izraelska vlada. Iz tega lahko sklepamo, kako velikega pomena je zanjo Eichmannova obravnava. Računajo, da bodo stroški Eichmannove obrambe stali izraelsko vlado okrog 120 tisoč zahodnonemških mark (18 milijonov lir). Dr. Servatius je že prejel od izraelske vlade 80 tisoč mark, odnostno 20 tisoč dolarjev.

Radio Trst A

Za teden od 16. do 22. aprila 1961

Nedelja: 9.30 Slovenski narodni motivi. — 10.00 Prenos maše iz stolnice sv. Justa. — 11.30 Oddaja za najmlajše: »Kraljevič z brado in brez nje«. — 12.15 Vera in naš čas. — 14.45 Pojejo Fantje na vasi. — 15.00 Tržaški mandolinistični ansambel. — 17.00 Za smeh in dobro voljo. — 19.00 Nedeljski vestnik. — 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi. — 21.40 Roussel: Godalni kvartet v D-duru.

Ponedeljek: 18.00 Italijanščina po radiu. 29. Lekcija. — 19.00 Znanost in tehnika. — 20.30 Verdi: »Trubadur«.

Torek: 18.30 Bohuslav Martinu: Koncertantna simfonija. — 19.00 Pisani balončki. — 21.30 Koncert pianista Gabrijela Devetaka.

Sreda: 18.00 Slovenščina za Slovence. 15. Oddaja. — 18.30 O glasbi in glasbenikih v anekdotah. — 19.00 Zdravstvena oddaja. — 20.30 »Potepuh z Zapada«.

Četrtek: 18.00 Radijska univerza. — 19.00 širimo obzorja: Rado Bednarik: Slike iz goriške preteklosti. — 20.30 Simfonični koncert Ljubljanskega orkestra Slovenske filharmonije. Mirk: Simfonična suita. Ramovš: Musique funebre. Krek: Sinfonietta.

Petek: 18.00 Italijanščina po radiu. 30. Lekcija. — 18.30 Stravinsky: Ognjeni ptič. — 19.00 Sola in vzgoja: Ivan Theuerschuh: »Posvetimo več pozornosti vzgoji naših vajencev«. — 21.00 Gospodarstvo in delo. — 21.15 Koncert operne glasbe. — 22.00 obletnica tedna. — 22.15 O slovenski klavirski glasbi.

Sobota: 15.30 »Saj ni zares!« komedija v treh dej. Igrajo člani RO. — 18.00 Radijska univerza: Stanko Janežič: »Deset stoletij ruske duhovnosti«. — 18.30 Konjovič: Črnogorsko oro i balada iz opere »Knez od Zeta«. Radič: Sinfonietta. Igra orkester Beograjske filharmonije, ki ga vodi Zivoin Zdravkovič.

Uspeh slovenskih svetovalcev v razpravi o slovenskem šolstvu

Ze pred velikonočnimi prazniki so misovski (novofašistični) zastopniki v goriškem občinskem svetu predložili ostro resolucijo proti dvojezičnim spričevalom na slovenskih šolah in predlagali, naj svet obsodi 8. člen zakonskega osnutka, ki to predvideva, kot nevarno in nedopustno popustljivost do Slovencev v bistveni zadevi kot so dvojezična spričevala, ki nič drugega ne pomenijo, kot uvedbo dvojezičnosti. Namen je bil jasen: obsoditi vladno, ki se je odločila uzakoniti obstoječe šole s slovenskim učnim jezikom in preprečiti odobritev zakonskega osnutka.

Slovenski svetovalci so takoj razumeli nesramno igranje misovcev in hitro predložili svojo protiresolucijo, ki se je glasila: da vladni zakonski osnutek za ureditev slovenskih šol na Goriškem in Tržaškem zadeva dejanski obstoječi položaj, ki traja že od leta 1945; da je ta vladna pobuda v skladu s predpisom 6. člena ustave, ki se glasi, da je republika dolžna ščititi jezikovne skupnosti s posebnimi zakonskimi normami; zato da goriški občinski svet ugotavlja, da je ta vladni zakonski osnutek v skladu s predpisi ustave in da ima šolski zakon namen le potrditi tisti dejanski stan, ki traja pri nas že od konca vojne naprej.

Hitro za slovenskimi svetovalci so predložili, v slogu svojega mišljenja, resolucijo za ureditev slovenskih šol tudi komunistični zastopniki, čeravno bi lahko samo podprli resolucijo slovenskih svetovalcev.

RAZPRAVA O RESOLUCIJAH

Končno je v sredo 5. t. m. občinski svet začel razpravljati o vseh teh resolucijah, katerim se je pridružila še demokrščanska, ki je v uvodu sicer ostro govorila proti integralni dvojezičnosti, vendar je v nadaljevanju »priznala kot v skladu s predpisi ustave zakonski vladni osnutek, ki se tiče dokončne ureditve šolstva s slovenskim učnim jezikom, in ne vidi v ureditvi te zadeve niti posrednega niti neposrednega uvajanja dvojezičnosti, ker se s to ureditvijo nedvoumno in brez možnosti kake razširjevalne razlage omejuje na potrditev tistega stanja, ki dejansko obstaja v okviru pravičnega spoštovanja pravic slovenske jezikovne skupnosti na tem ozemlju.«

Prvi so imeli besedo misovci in zanje je njihova zastopnica Pallaver Mondolfo čitala dolgo razlago, prežeto z izrazi golega nacionalizma fašističnega kova. Obujala je spomin na razne nacionalne nastope goriških Italijanov, prikazovala nevarnost dvojezičnih šolskih spričeval na naših vodih, zahtevala obsodbo vladnega zakonskega osnutka in tožila, da se Slovincem v tem oziru ne sme popustiti, vsaj dokler ne pride do recipročnega ravnanja v pogledu italijanskih šol v Jugoslaviji.

GOVORI SLOVENSKI ZASTOPNIK

Drugi so imeli besedo slovenski svetovalci, ki so bili vsi prisotni: dr. Sfiligoj, dr. Kacin, g. Suligoi in g. Bratuš. V njihovem imenu je v skoro polurnem nastopu govoril dr. Sfiligoj, ki je podrobno obrazložil resolucijo slovenskih svetovalcev. Prikazal je pravi nesmisel zahtevati, kakor to delajo misovci, naj Jugoslavija spremeni svoj notranji režim in ga vskladi z italijanskim, ker ravno tako bi imeli Jugoslavlani pravico zahtevati, naj Italija vskladi svoj režim z jugoslovanskim, ki je komunističen. Reciprociteta je v tem oziru pravi absurd, kajti vsaka država je svobodna v izbiri režima, to že po samem mednarodnem pravu.

»Mi Slovinci,« je dejal govornik, »ljubimo svojo šolo z vsem srcem in z vso dušo. Naše šole obstajajo že od nekdaj in po fašizmu, ki jih je polagoma uničil, so tekom zadnje vojne in po vojni zopet lele delovati. Vse povelje vlade so obljubljale, da bodo Slovinci uživali svoje posebne jezikovne in druge pravice.« Tu je dr. Sfiligoj prečital vladno izjavo od 11. julija 1945 in pismo, ki ga je videmski prefekt dr. Candolini poslal septembra 1945 nekemu slovenskemu duhovniku iz doline Nadiže prav na osnovi te vladne izjave. Izjava in pismo toplo obljublja, da bodo jezikovne manjšine, seveda tudi slovenska, uživale vse pravice ne le v zasebnem, ampak tudi v javnem obsevanju.

Govornik je pripomnil, da si zlonamerneži zamenjajo strahovati javnost z razmerami, ki se pojavljajo v Poadižju. »Slovinci terjamo to, kar nam pritiče, in se oslanjamo na 6. člen ustave, ki nam

obljublja uzakonitev naših manjšinskih pravic, kot so jih uredili za druge manjšine v Italiji, za Nemce in Francoze, celo za Ladince, ki jih je vseh skupaj samo devet tisoč. Slovinci smo lojalni državljani in želimo živeti v miru z vsemi, Italija pa le pridobi na ugledu, če bo tudi dejanski in ne samo na papirju spoštovala enakopravnost vseh državljanov. Mi smo italijanski državljani slovenskega jezika in kot taki vemo, kakšne so naše dolžnosti, pa tudi kakšne so naše pravice.«

Nadalje je govornik omenil beneške Slovence, ki jih je po uradnem poročilu 30.000 in ki nimajo svojih šol. Tudi oni imajo pravico do pouka v materinem jeziku. Tudi oni so lojalni državljani, pa morajo pošiljati svoje otroke v italijanske šole. Nekateri pa prihajajo v slovenske šole v Gorico in v Trst, ker nimajo svojih.

»Poudarjam,« je nadaljeval slovenski zastopnik, da nam je usoda Italijanov v Jugoslaviji pri srcu, ker dobro vemo, kaj pomeni živeti kot manjšina v drugi državi. Smo tudi za mednarodni manjšinski kodeks in smatramo, da je tak kodeks pravzaprav nujno potreben. V pogledu italijanske manjšine v Jugoslaviji pa moram reči, da ima ona svoj šolski zakon in tu lahko pokažem, da imajo Italijani v Jugoslaviji tudi dvojezična spričevala. Ne samo, ampak pokažem tudi dvojezične šolske napise in dvojezične tiskovine za ljudsko štetje, ki je tam ravno v teku.«

Tu je dr. Sfiligoj pokazal vsemu občinskemu svetu dvojezična spričevala in tiskovine. »Pa ne samo to,« je nadaljeval, »ampak pokažem vam tudi dvojezično spričevalo slovenske šole v Idriji iz leta 1925/1926, ko je že vladal fašizem in je torej fašizem takrat uvedel dvojezična spričevala, dokler je trpel obstoj slovenskih šol.« Pokazal je tako spričevalo in občinstvo je s posmehom gledalo na poparjene misovce.

Ob zaključku je slovenski govornik izrazil priznanje vsem tistim italijanskim ministrom in parlamentarcem, ki so se kakorkoli zavzeli za uzakonitev naših šol in izrazil željo, da bi na tem področju vladala mir in obojestransko razumevanje, saj pri naši stvari ne gre kot le za to, da živimo enakopravni v demokratični republiki.

Sledil je zastopnik komunistov, ki je vneto zagovarjal potrebo, da se slovenske šole uzakonijo, da se zadosti ustavnemu predpisu in slovenskemu ljudstvu, ki je po ustavi enakopravno in mora imeti svoje šole.

Tedaj je dobil besedo demokrščanski svetovalec, ki je v klenih besedah zavrnil vsako podtikanje misovcev in njihovo namigovanje proti vladi, ker hoče vlada dati Slovincem šolski zakon, do katerega imajo pravico. Prikazal je razliko med integralno dvojezičnostjo in med dvojezičnimi dokumenti, ki da jih slovensko govorci državljanji imajo pravico zahtevati zase, ne pa tudi vsiljevati večini. Priporočil je svetovalcem, naj sprejmejo resolucijo, ki jo je kot predstavnik krščanskih demokratov predložil in ki, kakor gori povedano, priznava upravičenost zakonske ureditve slovenskih šol, saj imajo te šole dvojezična spričevala že ves povojni čas in krščanska demokracija, je poudaril g. Vezil, priznava šolsko pravico slovenskega ljudstva kot realno stvar in ne iz kakega strankarskega ali drugega ozira.

Monarhist odv. Pedroni je hotel preprečiti glasovanje o vseh teh štirih resolucijah in je v tem smislu predložil svojo prekluzorno resolucijo, ki pa jo je svet zavrnil. Naj omenimo, da je tudi Pedroni priznal pravico Slovincem do uzakonitve obstoječih šol, pa se kljub temu ni strinjal s tem, da bi svet to potrdil.

Tudi liberalci grof Attensi se je poveljno izrekel za uzakonitev slovenskih šol, pa je vendar potegnil s Pedronijem, da bi le ne prišlo do glasovanja.

Za uzakonitev so se izrekli tudi socialdemokrati v besedi prof. Zuccallija.

ZUPAN DR. BERNARDIS PRIZNAL POTREBO PRAVIČNE UREDITVE SLOVENSKEGA ŠOLSTVA

Razpravo je zaključil župan dr. Bernardis v prav lepih besedah. Odkritosrčno je priznal potrebo pravične ureditve slovenskega šolstva. Dejal je, da predstavlja dvojezično spričevalo nekako svetinjo za družino šolskih otrok in da se mora pri stvari gledati na dejansko stanje na našem področju. »Dr. Sfiligoj je pojasnil, da

gre za italijanske državljane slovenskega jezika,« je rekel dr. Bernardis, »in v tem izrazu vidimo odsotnost vsakega slabega mišljenja. Slovinci so italijanski državljani in želijo ohraniti svoj jezik in svoj kulturni zaklad. Mi jim moramo odkritosrčno pomagati.« Župan je nato povedal, da je tekom županovanja šel večkrat med slovenske občane in jih našel povsod lojalne. Pojasnil je, da odbor ne more glasovati za resolucijo slovenskih zastopnikov, ker omenja ta resolucija tudi tržaško provinco, in da bo zato glasoval za demokrščansko.

Pred glasovanjem se je dr. Sfiligoj zahvalil v imenu tudi svojih kolegov vsem, ki so tako odkritosrčno priznali potrebo pravične ureditve slovenskega šolstva in pripomnil, da več kot glas tej ali oni resoluciji, razen Pedronijevi in misovski, velja stvarna potrditev, da morajo biti tudi slovenske šole urejene. Napovedal je, da bodo slovenski zastopniki glasovali proti resoluciji misovcev, kakor že proti Pedronijevi, medtem ko se bodo pri komunistični in demokrščanski glasovanju vzdržali, ker sta sicer obe za vladni zakonski osnutek, vendar se z vsem besedilom teh resolucij slovenski svetovalci ne morejo strinjati.

Pri glasovanju je namreč šlo med slovensko, demokrščansko in komunistično resolucijo tudi za neki prestiž predlagateljev in njihovih skupin, saj so se v ostalem vse tri strinjale na tem, da je uzakonitev slovenskih šol upravičena in potrebna.

Tako je vsaka skupina glasovala za svojo resolucijo, in je zato demokrščanska prešla največ glasov.

Razprava, ki je trajala polni dve uri, je potekala mirno in demokratično, kar je ugotovil tudi sam župan dr. Bernardis. Mnogi svetovalci in odborniki pa so še posebej povedali našim slovenskim svetovalcem, da so za uzakonitev slovenskih šol in so izpovedali v tem oziru vso svojo osebnostno naklonjenost za pravično ureditev zadeve.

Zaključna seja pokrajinskega sveta

V soboto 8. aprila je zadnjič zasedal pokrajinski svet ob zaključku svojega štiri letnega mandata. V tem obdobju je bila ta 72. seja, na katerih so razpravljali o več kot 2000 vprašanjih.

Na tej zaključni seji, ki ji je predsedoval dr. Polesi, so najprej predlagali poseben sklad za goriške akademike v znesku 5 milijonov lir v počastitev spomina pok. predsednika Culota. Polovica je namenjena dijaku, ki študira medicino ali kemijo na univerzi v Padovi, druga polovica sklada pa za dijaka, ki študira kemijo ali industrijo v Trstu. Odobrili so nadalje še šest točk dnevnega reda, ki se nanašajo na razne gradnje in popravila cest, kakor ceste Pieris-Tržič, Poljane-Pieris, Brazan-Dolenje in druga. Odobrili so tudi najetje posojila 100 milijonov lir za četrti in zadnji obrok stroškov pri gradnji tehnično-industrijske šole v Gorici.

Dr. Polesi je pred zaključkom podal še obračun dela, ki ga je v štirih letih opravil pokrajinski svet in pokrajinski odbor. Zahvalil se je vsem svetovalcem in odbornikom za sodelovanje ter povedal, da bo prihodnji mesec izšla knjiga, v kateri bo orisano 12-letno delo pokrajinske uprave.

Seja občinskega sveta

Na seji občinskega sveta pretekli petek so razpravljali o zadevah upravnega značaja in sicer: kompromisno rešitev spora z baronom Lantierjem glede športnega igrišča v ulici Lantieri, prodajo občinskega zemljišča pri Ločniku za zidavo novih hiš, odstop zemljišča podjetju Ribi in podaljšanje ceste Manzoni do ulice IX. avgusta, gradnjo odtočnega kanala do novega naselja ob ulici Fatebenefratelli, ojačenje mestne razsvetljave in namestitvev 85 novih neonskih luči po mestu in od Pevme do Oslavja.

Nov grob

Pretekli teden, v noči od petka na soboto, je v goriški glavni bolnici umrla, previdena s svetimi zakramenti, gospa Julijana Škerk roj. Milič. Rodila se je pred 78 leti v Repniču na Krasu, večino svojega življenja pa je preživela v Gorici. Pokojnica je bila globoko verna ženska in zavedna Slovenka. Vsi tisti, ki so jo poznali, jo bodo še dolgo pogrešali. Kako je bila priljubljena, je pokazal tudi njen pogreb, ki se ga je udeležilo zelo veliko ljudi.

Močno prizadetemu soprogu Frideriku, sinu in hčerkami, kakor tudi ostalim sorodnikom, izrekamo iskreno sočustvovanje.

Goriški župan ne bo več kandidiral

V terek je goriški mestni svet zadnjič zasedal. Župan dr. Bernardis se je s krat-

kimi besedami poslovil od kolegov in se jim zahvalil za sodelovanje, nato pa je izjavil, da na prihodnjih volitvah ne bo več kandidiral. Če bo to res, potem Gorica zgubi župana, ki je vodil občino 12 let.

G. županu so se načelniki političnih skupin zahvalili za njegovo dolgoletno delo v prid občine. V imenu slovenskih demokratov se mu je zahvalil dr. Sfiligoj.

Dr. Ferruccio Bernardis je kot župan res veliko storil za goriško občino in tudi za slovenski del njenega prebivalstva. Skušal je biti nepristranski in človekoljuben. Zato naj mu gre tudi tu javna zahvala za njegov trud in delo.

Števerjan

V soboto zvečer 8. t. m. se je sestal k zadnji seji sedanji občinski svet. Seja je potekala zelo razgibano. Iz bogatega dnevnega reda, naj nam bo dovoljeno omeniti le važnejše točke.

Povišala se je mesečna nagrada občinskemu zdravniku dr. Rutarju. Odobrena je bila pogodba z inž. Schiozzijem iz Gorice za sestavo načrta števerjanskega vodovoda, ki je že izdelan za prvo nakazilo 20 milijonov; upamo, da se bo z deli začelo že letos. Poverjena je bila naloga občinskemu tajniku, naj sestavi načrt za opremo otroškega vrtca, ki je že dograjen.

Občinski svet se je nadalje izrekel za skupnega občinskega tajnika med Sovodnjami in Števerjanom. Števerjan bo prispeval tajniku 40% mesečne plače, Sovodnje pa 60%. S tem sklepom se bodo stroški za uradništvo zmanjšali.

Končno je g. župan pozdravil vse občinske svetovalce in se jim zahvalil za delo, ki so ga storili v korist števerjanske občine.

V nedeljo pa se je vršil redni občni zbor Kmečko-delavske zveze, ki je do sedaj vodila števerjansko občinsko upravo. Navzoči so bili tudi predstavniki iz Jazbin. Podano je bilo poročilo o delovanju zveze. Nato se je razvila živahna in širša razprava o raznih odprtih vprašanjih števerjanske občine.

Končno je bil izvoljen novi odbor. Za predsednika je ponovno izvoljen g. Hermegild Podveršič, števerjanski župan.

Štandrež

Preteklo soboto smo pokopali mladega moža Milana Brajnika, ki se je ponesrečil na delu. Bil je uslužben pri SELVEG že dolgo let. V torek 4. aprila se mu je zdrnilo na mastnih tleh, ko je bil službeno v vasi Redipuglia. Dobil je težke poškodbe na glavi. Najprej so ga prepeljali v bolnico v Tržič, nato pa v bolnico v Gorici, kjer je v petek popoldne podlegel ranam. Imel je 42 let. Zapušča ženo in dva mladoletna otroka. Pogreba se je udeležilo mnogo znancev, med njimi tudi gojenci Alojzijevega z ravnateljem in prefektom ter sošolci in sošolke obeh otrok. Ženi Juliti, otrokoma Marku in Katji tudi naše iskreno sožalje ob težki preizkušnji, pokojnemu pa večni mir.

Sovodnje

Zadnja občinska seja

V ponedeljek 10. t. m. je občinski svet imel zadnjo sejo v tej poslovni dobi. Na dnevnem redu so občinski svetovalci odobrili vrsto postavk, in sicer:

Najem posojila 20 milijonov na goriškem Montu, da se zadosti dolžnostim do družbe C.A.F.O. za vodovod.

Izredno nagrado družini pok. tajnika Galassija v znesku sto tisoč lir.

Prodaja 600 m² zemljišča mesarju Turusu iz Gorice, da zgradi novo klavnico. Z deli bodo začeli v kratkem.

Električna napeljava luči od mosta v Rubijah po glavni cesti v Sovodnjah se je odložila. Naj zadevo rešuje prihodnja občinska uprava.

Združeno tajništvo med našo in števerjansko občino: naša bi plačevala 60% stroškov, števerjanska pa 40%. Tako bi prihranili okrog 200 tisoč lir na leto. Toda števerjanska občina je odklonila plačevati sorazmerni prispevek za potne stroške tajniku. Naš svet pa sklene vztrajati pri domenjenem.

Končno se odobrijo računi za leto 1960.

ki znašajo 19.651.600 lir stroškov ter 21.221.676 lir izdatkov.

Z odobritvijo računov za lansko leto je svet zaključil svojo delovno dobo in se razšel, da naredi prostor novemu, ki bo izvoljen na volitvah dne 28. maja.

RAJBELJ

Letošnje leto smo začeli z zelo optimističnim zagonom, saj smo zabeležili do sedaj že pet porok, štirje pari se pa pripravljajo, da zavezajo v jarem sv. Lukeža. Posebno slovesna je bila poroka gospodinje »Stare Pošte« s Petrom Tissinom. Buchali so gospodarji najstarejše gostilne v vasi, saj je v nji spal sam Napoleon, kot trdijo. Nevesta je pripravila »ohcet« kot v starih časih in je povabila dosti gostov, med njimi pevski zbor in oba naša domača gosпода. Zaradi tega tudi petja ni manjkalo v treh jezikih: furlanskem, nemškem in slovenskem. Posebno je vžgala pesem Nazaj v planinski raj!, ki jo je zapel mešan zbor. Bila je to res vesela družba v znamenju združenje Evrope. — Novoporočencema naša voščila!

Vsi pa se ne strinjajo z novim duhom narodne strpnosti, ki veje po vasi in ki se razodeva tudi v našem župnijskem listu La Lampada. Ta prinaša v vsaki številki en stolpec tudi v slovenščini. Tu se med drugimi oglašajo tudi domačini, da povedo svoje. To pa ni pogosto nekaterim pri rudniku, ki so še iz stare Mussolinijeve garde. Zato so začeli pretili in groziti tistim, ki pišejo v Lampado. Vprašamo jih, ali menijo, da je Mussolini ptič feniks, ki je na grmadi zgorel in potem pomlajen vstal? Zato naj le mirno spijo in puste ljudi pri miru. Stari časi se ne vrnejo več. Na drugi strani pa, kdor se ni ustrašil nacifasizma med vojno, se gotovo ne bo zbal njih revnih strašil sedaj 15 let po vojni.

R A Z N O

Dekan jim ni všeč

Na mednarodnem zborovanju o diplomatskih odnosih, ki se je pred časom vršil na Dunaju, so ponovno potrdili pravilo, po katerem ima papeški nuncij prednost pred vsemi ostalimi diplomati in je tako po tradiciji dekan diplomatskega zbora. To so sedaj določili s 59 glasovi od celotnih 77, z vzdržanjem Sovjetske zveze in satelitskih držav ter z edinim nasprotnim glasom Titove Jugoslavije. Zanimivo je, da so za to načelo glasovale tudi vse one države, ki so nedavno prišle do neodvisnosti, torej v glavnem afriške. Tako je jasno, da tam Titovo prepričevanje ni imelo enake moči kot duhovna moč katoliških misijonarjev, ki so prvi prinesli na črno celino baklo civilizacije in napredka!...

Iz tega je tudi razvidno, da želi biti beograjski režim vse bolj pravoveren od moskovskega.

Bilanca nesreč

ob velikonočnih praznikih

V dveh prazničnih dneh velike noči so zabeležili na italijanskih cestah 31 mrtvih in nad sto ranjenih. To so težke številke, še posebno če pomislimo, da so cestne nesreče uničile cele družine. Kljub novemu cestnemu zakoniku so še vedno ljudje, ki tega zakona ne spoštujejo in nimajo čuta odgovornosti za svoje bližnje.

Učinkovito zdravilo

Ameriška komisija za rasno strpnost je odvzela knjižico za vožnjo avtomobila nekemu šoferju autotaksija, ki ni hotel sprejeti črnega potnika.

DAROVI

Za Marijin dom v Rojanu: J. U. 1.000; Giraldi 2.000; K. V. 1.000; Z. M. 10.000; Weber 5.000; Pina Zlobec v spomin umrle vnukinje Dorice 1.000; darovi za zavese v dvorani 51.500 lir. — Bog plačaj!

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski L 20, osmrtnice L 30, več 7%

davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

ZAHVALA

Ob težki izgubi moža in očeta

MILANA BRAJNIK

se lepo zahvaljujemo č. gg. duhovnikom: dekanu Žoržu, ravnatelju slovenskega Alojzijevega Erženu, katehetu Komjancu. Dalje g. profesorju Bolčinu, ravnateljstvu, uradništvu in dalevcem družbe SELVEG in vsem, ki so nam stali ob strani v hudi preizkušnji.

Brat, žena, otroci in ostali sorodniki

Štandrež, 9. aprila 1961.